

T.C.
CUMHURBAŐKANLIĐI
Devlet Denetleme Kurulu

SAYI: 2005 /2

TARİH:

TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNUN (TÜRKAK)
2002, 2003, 2004 YILLARI EYLEM VE İŞLEMLERİNİN
ARAŞTIRILIP DENETLENMESİNE İLİŞKİN
RAPOR

İÇİNDEKİLER

- I. [ARAŞTIRMA VE DENETLEMENİN YÖNTEMİ](#)
- II. [AKREDİTASYONA İLİŞKİN BİLGİLER](#)
- III. [TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER](#)
  - A. [KURULUŞ VE GELİŞİM](#)
  - B. [KURUMUN GÖREV VE YETKİLERİ](#)
  - C. [ÖRGÜTLENME](#)
    1. [Genel Kurul](#)
    2. [Yönetim Kurulu](#)
    3. [Denetim Kurulu](#)
    4. [Genel Sekreterlik](#)
  - D. [PERSONEL DURUMU](#)
    1. [İstihdam Şekilleri](#)
    2. [Personele İlişkin Bilgiler](#)
    3. [Personelin Özlük Hakları](#)
  - E. [KURUM ÇALIŞMALARI](#)
    1. [Akreditasyon](#)
    2. [Denetçi Havuzu Oluşturulması](#)
    3. [EĞitim](#)
    4. [Belge İnceleme](#)
  - F. [MALİ DURUM](#)
- IV. [SAPTAMA VE DEĞERLENDİRMELER](#)
  - A. [ÖRGÜTLENME VE KURUMUN GÖREVLERİ](#)
    1. [Genel Kurulun Oluşumu](#)
    2. [Yönetim Kurulu](#)
    3. [Hizmet Birimleri](#)
    4. [Kurumun Görevleri](#)
    5. [TÜRKAK'ın Uluslararası Alanda Tanınması ve Kabulü](#)

- B. [YÖNETİM KURULUNUN ÇALIŞMALARI](#)
  - C. [PERSONELE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER](#)
    - 1. [Açıktan Eleman Alımı](#)
    - 2. [Harcırahlar](#)
  - D. [KURUM ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER](#)
    - 1. [Akreditasyon İşlemleri](#)
    - 2. [Akreditasyon İşlemlerine İlişkin Değerlendirmeler](#)
    - 3. [Belge Onaylama İşlemleri](#)
    - 4. [Belge Onaylama İşlemlerine ve Yabancı Belgelendirme Kuruluşlarına İlişkin Değerlendirmeler](#)
  - E. [MALİ DURUMA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER](#)
    - 1. [Kurum Bütçesi](#)
    - 2. [Kurumun Gelirleri](#)
    - 3. [Kurum Harcamaları](#)
    - 4. [Yabancı Uzman ve Denetçilere Yapılan Ödemelerin Vergilendirilmesi Konusu](#)
- V. [SONUÇ VE ÖNERİLER](#)

I. ARAŞTIRMA VE DENETLEMENİN YÖNTEMİ

Türk Akreditasyon Kurumu ile ilgili araştırma ve denetleme sırasında;

Kurumla ilgili yasa, yönetmelik, tebliğ, prosedür, talimat ve rehberler gözden geçirilmiştir.

Kurum Genel Kurulu, Denetim Kurulu ve Yönetim Kurulunun 2002-2004 yıllarındaki kararları incelenmiştir.

Kurumca düzenlenen faaliyet raporları, bültenler ve diğer yayınlar gözden geçirilmiş; Kurum çalışmalarıyla ilgili dosyalar örnekleme yoluyla incelenmiştir.

Kurumun eylem ve işlemlerinin denetlenmesi sırasında geçici uzmanlardan yararlanılmış, araştırma ve denetlemeye ilişkin belgelerden rapor ekine konulmayanlar, Devlet Denetleme Kurulu arşivinde saklamaya alınmıştır.

II. AKREDİTASYONA İLİŞKİN BİLGİLER

Endüstrinin gelişmeye başlamasıyla birlikte, üründe güvenlik sağlayıcı düzenlemeler yanında, yeni bir ürünün daha tasarım aşamasında belirli standartlara uygun olup olmadığının denetlenmesi gündeme gelmiştir. Aynı tip ürünlerin, üreticinin kendi iç denetimi ile aynı standart ve güvenliğe sahip olarak üretilmesinin olanaksızlığı görüldüğünden, çok sayıda gönüllü belgelendirme sistemleri oluşturulmuştur.

Belgelendirme işlerinin giderek artması, belgelendirme kuruluşlarının kurallara uygun çalışıp çalışmadığının denetlenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereksinim, akreditasyon kavramını gündeme getirmiştir. Dünyanın neresinde üretilmiş olursa olsun, ürün ve hizmetlerin tüketici beklentilerini karşılayabileceğinin güvence altına alınması gereksinimi, uluslararası kabul gören akreditasyon ağını ortaya çıkarmıştır.

Avrupa Birliğindeki teknik düzenlemelere uyum çalışmalarına koşut olarak önce Batı Avrupa

Akreditasyon Laboratuvarlar Birliği (WELAC) ve Avrupa Belgelendirme Akreditasyon Örgütü (EAC) kurulmuştur. Batı Avrupa Kalibrasyon Birliği (WECC), 1995 yılında WELAC ile birleşerek Avrupa Laboratuvar Akreditasyon Birliğini (EAL), EAL ve EAC, Kasım 1997'de birleşerek Avrupa Akreditasyon Birliğini (EA) oluşturmuştur. Bu gelişmeler doğrultusunda Avrupa'da belgelendirme kuruluşları ve laboratuvarların kalitelerini yükseltmek için EuroLab, EuroChem, IIOc, IQNet, CEOC gibi bazı birlik ve örgütler kurulmuştur.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ-WTO); ürünlerin kalitesini, güvenliğini ve çevreye uygunluğunu saptamak üzere uygunluk değerlendirmesi kuruluşlarının yapacağı deney, analiz, muayene çalışmalarını belirleyerek, üyelerinin bunlara uymasını istemektedir.

Akreditasyon alanında Avrupa Birliğindeki yapılanmaya bakıldığında;

- Her üye ülkenin, ulusal ölçekte akreditasyon sistemleri oluşturduğu,
- AB pazarında deney raporlarının, mal ve hizmetlere dair belgelerin güvenilirliği için; bunları düzenleyen uygunluk değerlendirmesi kuruluşlarının akredite edilmiş olmasının aranan bir koşul durumuna geldiği,
- AB ülkelerindeki akreditasyon kuruluşlarının Avrupa Akreditasyon Birliğine (EA) üye oldukları; EA'nın üyelerinin verdikleri akreditasyon hizmetinin karşılıklı tanınabilirliğini sağladığı görülmektedir.

III. TÜRK AKREDİTASYON KURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER

A. KURULUŞ VE GELİŞİM

Dünya Bankası ile 1991 yılında imzalanan bir anlaşma ile, 31 Aralık 1994 tarihine kadar bağımsız ve uluslararası nitelikte bir Milli Akreditasyon Konseyinin (MAK) kurulması kabul edilmiştir. Anlaşma çerçevesinde Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından Milli Kalite Konseyi kurulmuş, bir yönetmelikle de TÜBİTAK Marmara Araştırma Enstitüsüne Türkiye metroloji alt yapısını ve akreditasyon kalibrasyon laboratuvarlarını kurma yetkisi verilmiştir. Bu Yönetmelikten önce 02 Ocak 1985 tarihli Başbakanlık talimatı uyarınca uluslararası standartlara göre en yüksek düzeyde ölçüm izlenebilirliği sağlamak üzere TÜBİTAK bünyesinde bir bölüm kurulmuş bulunuyordu. Türkiye Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME) olarak bilinen bu bölüm, kalibrasyon laboratuvarlarını akredite etmeye başlamış ve idare ettiği akreditasyon sistemini Türkiye Kalibrasyon Servisi (TKS) olarak isimlendirmişti. Bu arada TSE de kendi bünyesinde bir akreditasyon konseyi oluşturmuş ve bunu Kalite ve Akreditasyon Milli Konseyi (KAMK) olarak adlandırmıştır

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında gümrük birliğini kuran 1/95 sayılı AB Ortaklık Konseyi Kararı (OKK)'nin 8. maddesinde, AB'nin ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin düzenlemelerinin Türkiye'nin iç düzenlemelerine alınması öngörülmüştür. Ticarete teknik engellerin kaldırılması konusundaki Topluluk araçları 2/97 sayılı OKK ile, Topluluk teknik araçlarını uyumlaştıracak olan kamu kuruluşları 15.01.1997 günlü, 97/9/196 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiştir.

Akreditasyon sistemini gerekli kılan gelişmeler özetle:

- Üretilen mal ve hizmetlerin uygunluğunu değerlendirme gereği,
- Mal ve hizmetlerin teknik güvenliği ve kalitesine ilişkin beklentiler,

- Mal ve hizmetlerin ve üretim işletmelerinin standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğunu belgelendiren çalışmaların yaygınlaşması,
- "Ticarette teknik engeller"in kaldırılmasına dair Dünya Ticaret Örgütü düzenlemeleri,
- Ülkemizdeki belgelendirme ve laboratuvar çalışmalarının niteliğinin yükseltilmesi gereksinimidir.

Bu sürecin sonunda, "laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla" 27.10.1999 günlü, 4457 sayılı Yasayla Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) kurulmuştur.

01 Temmuz 2000'den itibaren TÜRKAK'ın örgütlenme çalışmaları başlamıştır. 30 Mayıs 2001 itibarıyla akreditasyon hizmetine ilişkin teknik koşullar ve düzenleyici kurallar belirlenmiş, 15 Haziran 2001'de de akreditasyon başvurularının kabul edilmesine başlanmıştır.

Eylül 2001'de akreditasyon denetçilerinin ve sektör komitelerinin belirlenmesi için çalışmalar başlatılmış, 28 Kasım 2002'de Avrupa Akreditasyon Birliği'ne (EA) tam üye olunmuştur. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Birliği'ne (ILAC) yapılan üyelik başvurusu ise 19 Aralık 2002 tarihinde gözlemci üye statüsüyle kabul edilmiştir.

B. KURUMUN GÖREV VE YETKİLERİ

4457 sayılı Yasanın 3. maddesine göre Kurumun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Akreditasyon ile ilgili ölçüt ve önlemleri belirlemek, bunları uygulamak ve gerektiğinde değiştirmek.
- b) Akredite edilmek üzere başvuruda bulunan laboratuvar, ürün/hizmet, sistem, personel ve benzeri belgelendirme kuruluşlarının değerlendirmesini yapmak ve akredite edilip edilmemesine karar vermek, akredite edilen kuruluşları izlemeye almak ve gerektiğinde geçici veya devamlı olarak akreditasyon kararını durdurmak.
- c) Akredite edilmiş kuruluşlarca düzenlenen işaret ve belgelerin kullanımını özendirici düzenlemeler yapmak.
- d) Uluslararası, akreditasyon kuruluşları ile ilişkiler kurmak.
- e) Akreditasyon amacıyla başvuran kuruluşların başvuruları, değerlendirilmesi ve akredite edilmesi ile ilgili olarak elde edilmiş bilgilerin gizliliğini sağlamak.
- f) Görev alanına giren konularda eğitim ve araştırma çalışmaları yapmak.

TÜRKAK tarafından akredite edilecek konular uygunluk değerlendirmesi kavramı içinde yer almaktadır. Buna göre; deney, analiz ve kalibrasyon konusunda rapor ve sertifika veren laboratuvarlar, çeşitli standart ve teknik düzenlemeler temelinde ürün belgelendirmesi yapan kuruluşlar, gözetim yapan kuruluşlar, kalite, çevre ve diğer yönetim sistemlerini belgelendiren kuruluşlar ile personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar akredite edilecek kuruluşlardır.

Belgelendirme işlemleri dört ana grupta toplanmaktadır.

1. Kalibrasyon, analiz ve test hizmeti veren kuruluşlar.
2. Ürün veya hizmet sertifikası veren kuruluşlar.

3. Sistem belgelendirmesi yapan kuruluşlar.
4. Personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar.

TÜRKAK, akreditasyon işlemlerini;

Laboratuvar hizmeti veren kuruluşlar için : TS EN ISO/IEC 17025:2000,

Kalite yönetim sistemi belgelendirmesi yapan kuruluşlar için: TS EN 45012:1998,

Çevre yönetim sistemi belgelendirmesi yapan kuruluşlar için : ISO/GUIDE 66,

Ürün belgelendirme kuruluşları için: TS EN 45011:2001,

Muayene kuruluşları için: TS EN 45004:1997,

Personel belgelendirme kuruluşları için: ISO/IEC 17024:2003

uluslararası standartlarını esas alarak gerçekleştirmektedir.

TÜRKAK, akreditasyon işlemlerini gerçekleştirirken ISO/IEC 17011 standardına uymak zorunda olup, akreditasyon kuruluşları için 13 ana performans göstergesi bulunmaktadır.

C. ÖRGÜTLENME

1. Genel Kurul

Kurumun en üst karar organı olan Genel Kurul büyük bölümü kamu kurum ve kuruluşu temsilcisi olmak üzere 49 üyeden oluşmaktadır. Genel Kurul, olağan toplantısını Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine her yıl mayıs ayı içinde yapmaktadır.

2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanı ve altı üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulunda herhangi bir kuruluştan birden fazla temsilci yer alamamaktadır. Başkan ve üyeler Kurumun sürekli personeli değildir.

Yönetim Kurulu toplantılarına, özürsüz olarak bir yılda üst üste üç veya toplam dört kez katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşmektedir. Ayda en az bir kez olağan olarak ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanan Yönetim Kurulu, toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar almaktadır.

3. Denetim Kurulu

Denetim Kurulu; Başbakanlık, Maliye Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bildirilecek birer temsilciden oluşmaktadır.

Denetim Kurulu yıllık denetim raporunu, izleyen yılın mart ayı sonuna kadar hazırlayarak Genel Kurul üyelerine göndermektedir.

4. Genel Sekreterlik

4457 sayılı Yasanın 12. maddesine göre; Yönetim Kurulunca, Kurumun yönetsel, teknik ve sekreteryâ işlerini ve Yönetim Kurulunun aldığı kararları yürütmek üzere, bir Genel Sekreter ve en fazla iki Genel Sekreter Yardımcısı atanmaktadır.

Genel Sekreterlik bünyesinde Başkanlık şeklinde 4 ana hizmet birimi, Müdürlük şeklinde 4 yardımcı hizmet birimi bulunmaktadır. Yasada yer almasına karşın Hukuk Müşavirliği ve "Şikayet ve İtirazları Değerlendirme Kurulu" oluşturulmamıştır.

Öte yandan Yönetim Kurulunun 07.05.2002 günlü, 2002/86 sayılı kararıyla "... ülkemizde akreditasyon çalışmalarından etkilenen kesimlerin işletilen sisteme katkıda bulunmalarını teminen Akreditasyon İstişare Kurulu (AİK) oluşturulmasına" karar verilmiş ancak oluşum tamamlanmamıştır.

Türk Akreditasyon Kurumunun etkinliklerinin geliştirilmesi ve düzenlenmesi için ilgili sektörü iyi bilen, tarafsız olarak hareket eden bilirkişilerden oluşan Ölçme Tekniği ve Kalibrasyon, Gıda ve Mikrobiyoloji ve Belgelendirme Sektör Komiteleri kurulmuştur.

Ayrıca uzman kişilerden oluşan bir "Denetçi/ Teknik Uzman Havuzu" meydana getirilmiştir.

D. PERSONEL DURUMU

1. İstihdam Şekilleri

Kurum personeli iş sözleşmesi ile çalıştırılmakta, istekleri durumunda Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmektedirler. Türk Akreditasyon Kurumu Personel Yönetmeliğinin 6. maddesine göre Kuruma; sözleşmeli, geçici, kısmi zamanlı konumda personel alınabilmektedir.

2. Personele İlişkin Bilgiler

Yıllar itibariyle personel durumuna ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Unvan	31.12.2002			31.12.2003			31.12.2004		
	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro	Dolu Kadro	Boş Kadro	Toplam Kadro
Genel Sekreter	1	0	1	1	0	1	1	0	1
Gn.Sekr. Yard.	0	2	2	2	0	2	2	0	2
Başkan	1	3	4	1	3	4	1	3	4
Hukuk Müşav.	0	1	1	0	1	1	0	1	1
Müdür	3	1	4	3	1	4	2	2	4
Teknik Personel	12	14	26	13	13	26	14	12	26

İdari Personel	10	12	22	13	9	22	13	9	22
Toplam	27	33	60	33	27	60	33	27	60

Personelin yaklaşık % 85'i yüksek öğrenim mezunu olup, ağırlıklı olarak (yaklaşık % 58) mühendislik, temel bilimler gibi teknik alanlarda eğitim görmüşlerdir.

Personelin atanma yöntemine göre dağılımı şöyledir.

Atama Usulü	Personel Sayısı
20.10.2000 tarih ve 2000/19 sayılı Y.K.K. uyarınca atanan personel (ilk atama)	12
Naklen atanan personel	14
Y.K.Kararları ve Personel Yönetmeliği hükümlerine göre alınan personel	7
Toplam	33

3. Personelin Özlük Hakları

4457 sayılı Yasanın 20. maddesine göre; iş sözleşmesi ile çalıştırılan personele verilecek aylık ücret, en yüksek Devlet memurunun ücretinin iki katını geçmemek üzere, Yönetim Kurulunca belirlenir. Emeklilik açısından; Genel Sekreter Müsteşar Yardımcısı, Genel Sekreter Yardımcıları ile ana hizmet birim başkanları ise Genel Müdür ile aynı düzeyde kabul edilmektedir.

Personele verilecek iç ve dış yolluklar "Türk Akreditasyon Kurumu Görevlendirme, Harcırah ve Görev Giderleri Yönetmeliği"nde düzenlenmiştir.

E. KURUM ÇALIŞMALARI

1. Akreditasyon

Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı (ÜHAB): Ürün belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, ürün belgelendirmede TS EN 45011 ve muayene kuruluşlarının akreditasyonunda TS EN 45004 standartları doğrultusunda çalışmalarda bulunmalarını denetlemek ve bu suretle ürün, hizmet ve muayene belgelerinin uluslararası kabulünü sağlamakla görevlidir.

Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı (LAB): TS EN ISO/EC 17025 "Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar" standardını ve ek olarak Avrupa Akreditasyon İşbirliği Programı (EA) ve TÜRKAK'ın rehber dokümanlarını kullanarak laboratuvarların bu standart ve dokümanlarda belirtilen ölçütlere uygunluğunun denetlenmesi ve akredite edilmesi işlemlerini yürütmektedir.

Sistem Akreditasyon Başkanlığı (SAB): Sistem belgelendirme kuruluşlarının TS EN ISO 9000 kalite ile TS EN ISO 14000 çevre yönetim sistemleri serisi belgelendirmeleri kapsamında akreditasyon işlemlerini yürütmektedir.

Personel Akreditasyon Başkanlığı (PAB): Personel belgelendirmesi yapan kuruluşları akredite ederek, ISO/IEC 17024 standardı kapsamında çalışan kuruluşlardan alınan yeterlilik belgesine sahip kişilerin

tanınmasının sağlanmasını amaçlamaktadır.

TÜRKAK; akreditasyon için belirlenmiş koşullara uygunluk sağladığı yapılan denetimlerde belirlenen ve akreditasyon sisteminin gerektirdiği diğer önlemleri alan uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmektedir.

Akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyon süreci içinde uymaları gereken kurallar, "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik"le, akredite edilmeleri için uymaları gereken kurallar, tebliğlerle düzenlenmiştir.

TÜRKAK'a akreditasyon için başvuracak kuruluşlar, ilgili tebliğlerde açıklanan koşulları taşımak, başvuru formu ile birlikte, tebliğlerde sayılan dokümanları da teslim etmek zorundadır.

Başvuran kuruluş ile TÜRKAK arasında, denetim ekibinin isimleri ve hesaplanan denetim ücreti konusunda anlaşma sağlandıktan sonra akreditasyon süreci başlamaktadır.

Başvuran kuruluş, akreditasyon denetimine hazır olup olmadığını görmek amacıyla, TÜRKAK'tan bir ön denetim isteyebilmekte, ön denetim sonrası akreditasyon denetimine devam edip etmeyeceğine karar vermektedir.

Akreditasyon denetimi, dokümanların incelenmesiyle başlamakta; sonuçlar kuruluşa, kalite yönetim sisteminde saptanan uygunsuzlukların listesini içeren bir rapor şeklinde iletilmektedir. Uygunsuzlukların düzeltilmesinden sonra, denetim ekibi; kuruluşun kalite yönetim sistemi, teknik kaynakları ve teknik yeterliliğinin inceleneceği denetim taslak planını yapar. Denetim, ilgili standartların tüm maddelerini içeren, inceleme formları aracılığıyla gerçekleştirilir. Denetim sonunda, denetim ekibi ve kuruluş yetkilileri arasında bir kapanış toplantısı yapılarak, saptanan uygunsuzluklar konusunda görüş birliği sağlanır.

İlgili kuruluş, denetim ekibi tarafından belirtilen uygunsuzlukları düzeltici planını TÜRKAK'a bildirir. Bu planın TÜRKAK tarafından onaylanmasını izleyen 4 ay içerisinde düzeltmelerin tamamlanması, denetimden sonraki 6 ay içerisinde de kuruluş ve TÜRKAK denetim ekibinin, gerçekleştirilen düzeltmelerin yeterliliği hakkında anlaşmaları gerekir.

Denetim raporunda belirtilen uygunsuzlukların giderilmesinden sonra, TÜRKAK; akreditasyon verip vermeme kararını alır. Karar, akreditasyon kapsamını ve koşullarını tanımlar. Karar ekinde, TÜRKAK akreditasyon markasının orijinali ve akreditasyon kapsamını belirten bir akreditasyon sertifikası verilir.

Yapılan akreditasyonların yıllar itibariyle dağılımı aşağıdadır.

		2002	2003	2004	Toplam
Laboratuvar	Deney	-	8	12	20
	Kalibrasyon	1	3	8	12
Muayene	A Tipi	-	4	2	6
Kuruluşları	B Tipi	-	-	1	1
	C Tipi	1	-	2	3
Sistem Belgelendirme	Kalite Yön. Sis.	2	1	5	8

Kuruluşları	Çevre Yön. Sis.	-	1	2	3
Personel Belgelendirme Kuruluşları		1	-	1	2
Ürün Belgelendirme Kuruluşları		-	1	-	1
Toplam		5	18	33	56

31.12.2004 tarihine kadar akreditasyon için yapılan başvurular ile işlemleri sonuçlandıran akreditasyon sertifikalarının dağılımına aşağıda yer verilmiştir.

Başvuru Yapılan Başkanlıklar	Yapılan Akreditasyon Başvurusu	Verilen Akreditasyon Sertifikası
Laboratuvar Akredit. Bşk.		
- Deney Laboratuvarı	55	20
- Kalibrasyon laboratuvar	27	12
Ürün/Hizmet Akr. Bşk.		
- Muayene Kuruluşu	13	10
- Ürün Belgelend. Kuruluşu	5	1
Sistem Akredits. Bşk.		
- Kalite Yönetim Sistemi	13	8
- Çevre Yönetim Sistemi	3	3
Personel Akr. Bşk.		
	3	2
Toplam	119	56

2. Denetçi Havuzu Oluşturulması

Ulusal akreditasyon sistemini yapılandırmak için, uzman kişilerden oluşan bir denetçi havuzu oluşturmak gereklidir. Bu amaçla duyurular ve seçme ölçütleri hazırlanmış, denetçi havuzuna katılmak isteyenler için gerekli koşullar yayımlanmıştır.

TÜRKAK tarafından başvuruları uygun görülen denetçi adayları, akreditasyon ölçütleri, sahadaki uygulamalar, denetim teknikleri ve akreditasyon sisteminin işleyiş kuralları konularında eğitimden geçirilmektedir.

TÜRKAK adına akreditasyon denetimlerini gerçekleştiren baş denetçi, denetçi ve teknik uzmanlar ile stajyer ve aday denetçilerin kayıtlarının bulunduğu bir veri tabanı oluşturulmuş ve "Denetçi/Teknik Uzman Havuzu" olarak adlandırılmıştır.

Kuruma, 2004 yılı sonuna kadar 319'u denetçilik, 148'i teknik uzmanlık, 95'i denetçi ve teknik uzmanlık için olmak üzere 562 başvuru yapılmıştır. 31.12.2004 itibarıyla TÜRKAK'a 70 yerli, 38 yabancı denetçi kayıtlıdır.

3. Eğitim

Kurum, denetçi ve teknik uzman adayları yanında, özel sektör kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının personeline de eğitim vermektedir.

2002-2003-2004 yıllarında verilen eğitimler ile katılanların sayıları aşağıda gösterilmiştir.

a) Denetçi Eğitimi

Eğitim Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
Akreditasyon ve TS EN ISO/IEC 17025 standardı eğitimi	53	3
Akreditasyon ve TS EN 45011 eğitimi	15	1
Akreditasyon ve TS EN 45012 eğitimi	36	1
TS EN ISO/IEC 17025 gerilim altında eğitim	29	2
TS EN ISO/IEC 17025 kritik durum eğitimi	11	1
Baş denetçi eğitimi	31	1
Geçerli kılma	66	1
Toplam	241	10

b) Kurum Dışı Eğitim

Eğitimin Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
Akreditasyon ve TS EN ISO/IEC 1705 Standardı Eğitimi	393	19
TS EN ISO/IEC 17025'E göre dokümantasyon ve laboratuvar el kitabı hazırlama eğitimi	224	13
TS EN ISO/IEC 17025 'e ait iç denetçi eğitimi	230	12
(Teorik) Ölçümlerin izlenebilirliği ve ölçüm belirsizliği eğitimi	305	18
(Uygulamalı) Ölçümlerin izlenebilirliği ve ölçüm belirsizliği eğitimi	26	1
Akreditasyon ve TS EN 45004-ISO 17020 Eğitimi	84	6
Akreditasyon ve TS EN 45011 Eğitimi	66	4
Onaylanmış kuruluşlar ve AB direktifleri	72	2
Numune alma teknikleri eğitimi	44	1
Deney laboratuvarlarında kalite güvence eğitimi	51	1
ISO/IEC 17025 Standardı genel bilgilendirme eğitimi	61	1
Toplam	1556	78

c) Hizmet İçi Eğitim

Eğitim Konusu	Toplam Katılımcı Sayısı	Toplam Eğitim Sayısı
ISO/IEC 17011 eğitimi	40	2

Teknik sorumlu (case officer) eğitimi	11	1
Akreditasyon hizmetlerinde kriz simülasyonu	14	1
Akreditasyon ve TS EN 45004-ISO 17020 eğitimi	15	1
ISO 9000: 1994 eğitimi	17	1
Bilgisayar eğitimi	24	2
Geçerli kılma	9	1
Kalite yönetimi genel prensipleri	12	1
Kamu ihale işlemlerinde akreditasyon ve belge onayı	12	1
Toplam	154	11

4. Belge İnceleme

Belge inceleme işi ağırlıklı olarak Sistem Akreditasyon Başkanlığınca yürütülmektedir. Kamu İhale Yasasının 10. maddesinde, ihaleye katılacaklardan "ihale konusu işin ihale dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren, uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar"ın isteneceği kuralına yer verilmiştir. Bu çerçevede, Kuruma sunulan sertifikalar incelenerek, geçerlilikleri onaylanmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına sunulan "Akredite kalite yönetim sistemi belgeleri"nin incelenmesi, belgenin belirtilen belgelendirme kuruluşundan verilip verilmediğinin doğrulanması ve belgelendirme kuruluşunun belge verdiği kapsamda akredite olup olmadığı ve akreditasyon kurumunun "Çok Taraflı Anlaşma (MLA)"yı imzalamış, Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) tarafından tanınan bir akreditasyon kurumu olup olmadığının araştırılması suretiyle yapılmaktadır.

TÜRKAK Yönetim Kurulunca, 31.07.2003 gün ve 2003/162 sayılı ile; yabancı belgelendirme kuruluşlarından, Türkiye temsilcilerinin ve tetkikçilerinin isim ve niteliklerinin bildirilmesinin istenmesi, bu kuruluşların Türkiye ofislerinin uygun çalışma düzenine sahip olup olmadığının saptanması, bilgiler Kuruma iletilmedikçe belgelerine onay yazısı düzenlenmemesi kararlaştırılmıştır.

F. MALİ DURUM

4457 sayılı Yasanın 21. maddesine göre, Kurumun başlıca gelirleri şunlardır:

- Akredite edilmiş kuruluşların, yıl içinde akreditasyon kapsamındaki işleri karşılığı elde ettikleri brüt gelirlerinin % 1'i,
- Yapılan hizmetler karşılığı alınan ücretler,
- Genel Bütçeden yapılan yardımlar.

Kurumun 2002-2004 yıllarına ilişkin bilançoları ile gelir-gider çizelgelerinin özeti aşağıda yer almaktadır.

BİLANÇO

	(Milyon TL)		
AKTİF (VARLIKLAR)	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004
I. DÖNEN VARLIKLAR	592.715	1.160.187	1.020.351
- Hazır Değerler	476.475	977.161	729.011
- Ticari Alacaklar	25.080	171.810	269.763
- Diğer Alacaklar	13.069	413	1.243
- Stoklar	-	4.210	3.600
- Gelecek Aylara ait Gider ve Gelir Tahmini	-	2.100	-
- Diğer Dönen Varlıklar	78.091	4.493	16.734
II. DURAN VARLIKLAR	87.989	75.408	110.651
- Maddi Duran Varlıklar	79.577	70.739	90.331
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar	8.412	4.669	20.320
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	680.704	1.235.595	1.131.002
PASİF (KAYNAKLAR)			
I. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	184.802	144.765	172.122
- Ticari Borçlar	17.509	35.725	64.894
- Diğer Borçlar	2.100	8.505	6.145
- Alınan Avanslar	110.108	8.919	18.451
- Ödenecek Vergi ve Diğer Yükü.	55.085	91.616	82.632
II. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	-	-	-
III. ÖZKAYNAKLAR	495.902	1.090.830	958.880
- Geçmiş Yıllar Gelir Gider Farkları	148.981	495.902	1.090.830
- Dönem Gelir Gider Farkı	346.921	594.928	(-) 131.950
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	680.704	1.235.595	1.131.002

GELİR- GİDER TABLOSU

	(Milyon TL)		
	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004
A. Brüt Satışlar	220.147	1.029.705	2.185.493
B. Satış İndirimleri (-)	-	-	2.435
C. Net Satışlar	220.147	1.029.705	2.183.058
D. Satış Maliyeti (-)	147.337	742.350	1.103.060
Brüt satış geliri veya gideri	72.810	287.355	1.079.998

E. Faaliyet Giderleri (-)	879.368	919.307	1.367.352
Faaliyet geliri veya gideri	- 806.558	- 631.952	- 287.354
F. Diğer Faal. Olağan Gelir ve Kârlar	1.163.073	1.252.523	209.618
G. Diğer Faal. Olağan Gid. ve Zarl.(-)	934	25.643	54.089
H. Finansman Giderleri (-)	-	-	-
Olağan Kâr veya Zarar	355.581	594.928	- 131.825
I. Olağandışı Gelir ve Kârlar	-	-	410
J. Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	8.660	-	535
Dönem Gelir veya Gideri	346.921	594.928	- 131.950
K. Dönem Kârı, Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karş.(-)	-	-	-
Dönem Net Gelir veya Gideri	346.921	594.928	- 131.950

Bilanço ve gelir-gider çizelgelerinden çıkarılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

- Bilanço aktifinde en büyük payı alan dönen varlıkların toplam aktife oranı 2002'de % 87,07, 2003'de % 93,90; 2004'de % 90,22 olmuştur.
- Duran varlıklarda ağırlık, maddi duran varlıklara (tesis, makine ve cihazlar, demirbaşlar) aittir.
- Özkaynakların pasif içindeki payı 2002'de % 72,85, 2003'de % 88,28; 2004'de % 84,78 olmuştur.
- Geçmiş yıllar gelir-gider fazlalarının, Yasa gereği özkaynaklara eklenmesi pasifin büyümesini sağlayan en önemli etken olmaktadır.
- Kurum, Genel Bütçe yardımı olarak 2002'de 1.105 milyar TL, 2003'de 1.145 milyar TL almış, 2004'de Genel Bütçeden yardım almamıştır.
- Kalite belge onayı gelirleri, Kurumun en önemli gelir kalemini oluşturmaya başlamış, 2002 yılında 26.157 milyon TL olan bu gelir kalemi 2003'te 339.389 milyon TL'ye, 2004'de ise 1.154.684 milyon TL'ye yükselmiştir.
- Brüt satışların tutarı 2002 yılında 220 milyar TL iken, %367'lik artışla 2003'de 1.029 milyar liraya, %112'lik artışla 2004'te 2.185 milyar liraya yükselmiştir.
- Kurumun normal faaliyet gelirleri üç yılda da zararlı sonuçlanmış, ancak diğer faaliyet gelirlerinin etkisiyle 2002 ve 2003 yıllarında net gelir elde edilebilmiştir.
- Kurumun en önemli gelir kalemlerinden birisini oluşturması gereken %1 akreditasyon paylarının 2004 yılı tutarı 39.657 milyon TL olmuştur. Bu tutar toplam gelirlerin yaklaşık %1,6'sı düzeyindedir.

IV. SAPTAMA VE DEĞERLENDİRMELER

A. ÖRGÜTLENME VE KURUMUN GÖREVLERİ

1. Genel Kurulun Oluşumu

Genel Kurul, 17'si çeşitli bakanlıkların temsilcileri, 8'i kamu görevi yapan kuruluşların temsilcileri, 24'ü çeşitli meslek odaları temsilcileriyle akredite edilmiş kuruluş temsilcileri olmak üzere 49 üyeden oluşmaktadır.

Genel Kurulda kamu sektörü temsilcilerinin çoğunlukta olması, eleştiri konusu yapılmaktadır. Avrupa Komisyonu adına Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN) tarafından hazırlanan, Türkiye ile ilgili "Ülke Raporu 2003"de bu konuda Őu değerlendirmelere yer verilmiştir.

"TÜRKAK'da ... Kamu sektörü temsilcilerinin belirgin bir çoğunluğu vardır: Bakanlık temsilcileri genellikle gönüllü piyasadaki akreditasyon ve uygunluk değerlendirme sistemleri konusunda gerekli bilgilere sahip değildirler. Bakanlık temsilcileri siyasi olarak atanmaktadırlar..."

Genel Kuruldaki "c Grubu" üyeliğine Kurumca akredite edilmiş en fazla üç kuruluştan, birer temsilci seçilirken, Türk Loydu Vakfının, Genel Kurulun devamlı üyesi olması da eleŐtirilmektedir.

Yasa gereği Genel Kurul her yıl mayıs ayı içinde olağan toplantısını yapmakta, bu durumda Ocak-Mayıs döneminin bütçe uygulamalarında sorunlar ortaya çıkmakta, Genel Kurulda geriye yönelik kararlarla bu sorunlara çözüm aranmaktadır. TÜRKAK Denetleme Kurulunun önerisi ile hesaplar takvim yılına uygun olarak tutulmaktadır. Yasada yapılacak değişiklikle Genel Kurul toplantı tarihinin takvim yılına uygun olarak belirlenmesi uygun olacaktır.

2. Yönetim Kurulu

TÜRKAK Yönetim Kurulu, Genel Kurulda bulunan (a), (b) ve (c) grubu temsilcilerinden Genel Kurulca seçilen 7 üyeden oluşur. Kurum personeli olmayan ve başka kurumlarda asli görevleri devam eden Yönetim Kurulu üyelerinin, ayda bir kez yapacakları olağan toplantılarla Kurumu yönetmeleri gerekmektedir.

Kurumun tüm idari, teknik ve sekreteryâ işlerini ve Yönetim Kurulunun aldığı kararları yürütmekle görevli Genel Sekreter bu Kurula üye değildir. Bu durum Avrupa Komisyonu adına CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi) tarafından hazırlanan "Ülke Raporu 2003" de de eleŐtirilmiştir.

Genel Sekreterin Yönetim Kurulu toplantılarına oy kullanmak suretiyle katılımını sağlayacak düzenlemelere gidilmesi yararlı olacaktır.

3. Hizmet Birimleri

4457 sayılı Yasada 4 ana hizmet birimi öngörölmüŐtür. Bu birimlerden 3'ü vekaletle yürütölmektedir.

Personel akreditasyonu için ana hizmet birimi Şeklinde bir başkanlık öngörölmüŐ, ancak kuruluşundan bu yana yalnızca 2 personel akreditasyonunun yapılması bu birimi işlevsiz duruma düşürmüŐtür.

Kurumun Personel Yönetmeliğinde, 2 Genel Sekreter Yardımcılığı kadrosu idari ve teknik olarak ayrılmıŐken, Yönetim Kurulu 17.02.2004 günlü, 2004/231 sayılı kararı ile bu ayrımı kaldırmıŐtır.

Kurumun üst düzey üç yöneticisi de teknik alanlarda (mühendislik) eğitim görmüŐtür. Bu yapı, özellikle idari ve mali konulara yeterince eğilinmesini önlemiŐtir. İdari ve mali konularda deneyimli, yardımcı hizmet birimlerini yönlendirecek bir Genel Sekreter Yardımcısına gereksinim vardır. Bu itibarla, Kurumda Genel

Sekreter yardımcıları arasındaki "idari" ve "teknik" ayrımının kaldırılmasıyla ilgili Yönetim Kurulu kararının gözden geçirilmesi uygun olacaktır.

4. Kurumun Görevleri

4457 sayılı Yasada TÜRKAK'ın akreditasyon alanında tek kurum olması öngörülmüştür. Ancak, Avrupa Akreditasyon Birliği ile karşılıklı tanıma anlaşmasının henüz imzalanmamış olması, TÜRKAK konusunda çekingenlik yaratmakta ve yabancı belgelendirme kuruluşlarınca verilen belgeler yoğun bir şekilde işlem görmektedir.

Yabancı belgelendirme kuruluşlarının çalışmaları konusunda 2003 Ülke Raporunda yer alan bazı saptamalar aşağıdadır:

"... Türkiye'de uygunluk değerlendirme alanındaki tüm tarafların Avrupa belgelendirme kuruluşlarına yönelik yoğun eleştirileri vardır. Avrupa belgelendirme kuruluşları, EA'nın MLA imza taraflarının Avrupa akreditasyonu kapsamında hareket etmektedirler. Ancak, Türkiye piyasasında Türkiye'deki bağlı şirketleri aracılığıyla hareket etmekte ve pek az çabayla ve çok ucuz bir fiyata belgeleri tam anlamıyla satmaktadırlar.

... TÜRKAK tarafından akredite edilen kuruluşların Avrupa piyasasında kabul görmek için tüm şartları doğru şekilde karşılamaları gereklidir. Ancak, aynı durum kendi ülkelerinin dışında hareket eden Avrupa belgelendirme kuruluşları için geçerli gibi görünmemektedir. Bazılarının önce görüşmede bulunup, sonra kendi fiili ürünlerini belgelendirdikleri söylenmektedir. Bazıları ise belgeleri o kadar kısa sürede ve o kadar ucuz bir fiyata vermektedirler ki, bu hizmetin temelinde yatan çalışma miktarı tam bir belgelendirme için yeterli olamaz. ... Türk aktörlerin yabancı aktörler tarafından sağlanan "hızlı ve kirli fakat kabul gören" belgelerle rekabet etme şansları olmamaktadır."

TÜRKAK tarafından akredite edilen kuruluşlar, özellikle sistem belgelendirme alanında çalışan ancak kendilerini akredite edenler tarafından gerektiği gibi denetlenemeyen yurt dışı kaynaklı belgelendirme kuruluşlarının haksız rekabeti ile karşı karşıyadır. Bu durum, uluslararası yaygın bir sorun olarak kendini gösterdiği için Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) "sınır ötesi akreditasyon" politikasını oluşturmuş ve 2004 yılı içinde yürürlüğe koymuştur. Bu sayede bir ülkede yabancı kuruluşun acentesi şeklinde çalışan belgelendirme kuruluşlarının izlenmesi ve denetimi için o ülkenin ulusal akreditasyon kuruluşlarına olanak sağlanmıştır. TÜRKAK, IAF politikası çerçevesinde ülkemizdeki belgelendirme kuruluşu temsilciliklerinin, ilgili yurt dışı akreditasyon kuruluşları ile birlikte denetimine bir an önce başlamalıdır.

5. TÜRKAK'ın Uluslararası Alanda Tanınması ve Kabulü

a) TÜRKAK'ın Uluslararası Düzeyde Kabul Görmesinin Önemi

TÜRKAK; laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, ulusal ve uluslararası standartlara göre çalışmalarda bulunmalarını ve böylece ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Avrupa Birliğinin 1985 yılında uygulamaya koyduğu bir standardizasyon politikası gereği olan yeni yaklaşım kararı çerçevesinde hazırlanan ve uygulamaya konulan direktiflerde, uygunluk değerlendirme yöntemleri Global Yaklaşım Kararında yer verilen ölçütlere göre belirlenmiştir.

Bir test kuruluşunun yaptığı testlere ya da bir belgelendirme kuruluşunun düzenlediği belgelere güvenilmesi için bu kuruluşların belirlenen uluslararası ölçütlere göre çalışıyor olması gerekmektedir. Avrupa Birliğinde bu ölçütler EN 45000 standartlar serisinde açıklanmıştır. EN 45000 serisi standartlarda; test laboratuvarlarının işletilmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olan teknik ölçütler ile bu laboratuvarlarda kullanılan cihazların birinci sınıf laboratuvarlar tarafından kalibre edilmesi ile ilgili ölçütler, ürün ve kalite sistem belgelendirmesi yapan kuruluşlar için teknik ölçütler, test ve belgelendirme kuruluşlarında çalışan personelin taşınması gereken özelliklerle ilgili temel ölçütler yer almaktadır.

Ticarette teknik engellerle karşılaşmamak ve Dünyada kabul edilen normlara göre uygunluk değerlendirmesi işlerini yürütmek, ancak ülke içinde Dünyadaki sistemlere koşut bir akreditasyon sisteminin varlığıyla olanaklıdır. Üretimin kalitesinin geliştirilmesi ve iç ve dış piyasalarda rekabet gücünün artırılması için, akredite edilmiş bir test ve belgelendirme kuruluşundan belgelendirilmesi gerekir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için TÜRKAK'ın uluslararası tanınırlığı ve yaptığı akreditasyon işlemlerinin uluslararası geçerliliği bulunmalıdır.

Bu kapsamda çıkarılan 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Yasayla, ürünlerin piyasaya sunumu, uygunluk değerlendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimi ile bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin kurallar belirlenmiş; bir çok ürünün üretimi ve piyasaya sunumunda teknik bazı koşullar aranmaya başlamıştır. Bu nitelikteki ürünlerin ilgili teknik düzenlemeye uygunluğunun test, muayenesi ve/veya belgelendirilmesi, uygunluk değerlendirme kuruluşları aracılığıyla yerine getirilmektedir.

Akreditasyon, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının bu işlevlerini gereği gibi yerine getirmelerini sağlayacak önemli öğelerden birisidir. TÜRKAK'ın uluslararası standartlarda çalışması ve bunun kabulü, akredite ettiği uygunluk değerlendirme kuruluşlarına olan güveni artıracaktır.

b) TÜRKAK'ın Uluslararası Kuruluşlarla Bağlantısı

4457 sayılı Yasanın kabul edildiği 27.10.1999 tarihinden bu yana, akreditasyonlara ilişkin belgelerin uluslararası alanda geçerliliğini sağlayacak süreç tamamlanabilmiş değildir. Bu durum, gönüllülük anlayışına dayalı akreditasyon hizmetlerinin TÜRKAK'tan sağlanmasını kısıtlamakta ve ülkemiz sanayicisini yabancı akreditasyon kuruluşları tarafından akredite olmuş çoğu yabancı belgelendirme kuruluşları ile çalışmaya itebilmektedir.

2004 yılında akreditasyon kuruluşlarının çalışma ve yapılanmalarına ilişkin yeni ölçütler içeren ISO-IEC 17011 standardı kabul edilmiştir. Uluslararası akreditasyon kuruluşları, üyelerinin ISO-IEC G 58 EN 45003, ISO-IEC 17010 standartlarındaki ölçütler yerine ISO-IEC 17011 standardına göre işletilmelerini zorunlu kılmıştır.

Uluslararası standartlarda akreditasyon hizmeti sunan kuruluşların verdikleri hizmetin benzer olması için gerekli ortam bu suretle oluşturulmuştur. Verilen akreditasyon sertifikalarının üye ülkelerde tanınması ve böylece farklı akredite uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yaptıkları deney, kalibrasyon, belgelendirme ve muayene çalışmalarının güvenilir kılınması amacıyla gerçekleştirilen çok taraflı tanınma anlaşmaları (Multilateral Recognition Agreement) EA, APLAC, PAC, IAAC kısa adlarıyla bilinen bölgesel akreditasyon kuruluşlarının en önemli işlevleri olmuştur.

Bölgesel akreditasyon kuruluşları, bölgesel çok taraflı tanınma anlaşmaları üyelerini, bölge dışında tüm dünyada tanınabilir akreditasyon kuruluşu durumuna getirmek için Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği (ILAC) ve Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) ile karşılıklı tanınma anlaşması imzalama yoluna gitmişlerdir. Bunun sonucunda, ILAC ve IAF ile MRA imzalamış bölgesel akreditasyon hizmeti tüm

dünyada tanınabilirlik kazanmaktadır.

Bu bağlamda, TÜRKAK'ın akreditasyon işlemlerinin uluslararası alanda kabulü amacıyla atılması gereken ilk ve en önemli adımın Avrupa Akreditasyon Birliği ile imzalanacak çok taraflı anlaşmadır (MLA). Halen TÜRKAK'ın Karşılıklı Tanınma Anlaşması imzalamasının ön koşulu olan Avrupa Akreditasyon Birliğine üye olmak dışında edinilmiş bir kazanımı bulunmamaktadır.

c) 17011 Standardına İlişkin Çalışmalar

ISO/IEC 17011 Standardı, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyonunu ve denetimini gerçekleştiren akreditasyon kuruluşları için genel koşulları tanımlamaktadır.

TÜRKAK'ın akreditasyon işlemlerinin uluslararası düzeyde kabulünün sağlanması ISO/IEC 17011 Standardında yer alan ölçütleri karşılmasına bağlıdır.

17011 Standardında öngörüldüğü için Kurum tarafından yayımlanmış bulunan Kalite El Kitabı, TÜRKAK'ın yapısı, çalışma ilkeleri, kalite politikası, yetki ve sorumluluklarını kapsayan kalite yönetim sisteminin genel işleyişini ana hatlarıyla tanımlamaya çalışmaktadır. Ancak El Kitabı, Genel Sekreterin imzasıyla yürürlüğe konulduğundan Yönetim Kurulunu bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Standartlara uygunluk, kısıtlı bir uygulama alanına sahip el kitabı düzenlemekle değil, standartları karşılayacak kurumsal yapının oluşturulması ve uygulanmasıyla gerçekleşebilir.

TÜRKAK'ın 17011 Standardının karşılanamayan yönlerinin saptanarak uyumsuzlukların giderilip MLA'nın tamamlanması önem taşımaktadır.

Avrupa Komisyonu, Türkiye'nin desteklenmesi için yaşama geçirdiği MEDA Programı içindeki projelerden birisini Türk Akreditasyon Kurumunun MLA için hazırlanmasına ayırmış ve çalışmalar Eylül 2004'de başlatılıp, Karşılıklı Tanınma Anlaşmasının imzalanabilmesi için atılması gereken adımlar konusunda 19.11.2004 tarihli bir Rapor düzenlenmiştir.

TÜRKAK'ın verdiği belgelerin uluslararası alanda henüz tanınmaması, Kurumun etkinliğini önemli ölçüde azalttığından, Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) ile çok taraflı tanıma anlaşmasının (MLA) imzalanması büyük önem taşımaktadır. Verilen belgelerin uluslararası geçerliliği için öncelikli olarak 4457 sayılı kuruluş Yasasından kaynaklanan sorunların giderilmesi ve 17011 "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonunu Gerçekleştiren Kuruluşlar İçin Genel Şartlar Standardı"ndan aranan koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonunun, MEDA programı içindeki projelerden birisini TÜRKAK'ın MLA için hazırlanmasına ayırmasını iyi değerlendirerek çalışmalara yoğun bir şekilde devam edilmesinde yarar görülmektedir.

B. YÖNETİM KURULUNUN ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulu her ay en az bir kez toplanmakta olup, bu toplantılarda alınan kararların dağılımı aşağıdadır.

Yıl	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Toplantı Başına Karar Sayısı
2002	14	49	3.5

2003	15	72	4.8
2004	12	92	7.6

Yönetmeliğin 8. maddesinde, Yönetim Kurulu toplantısına özrü nedeniyle katılamayacak üyenin, durumu yazılı olarak bildirmesi öngörülmektedir. 4457 sayılı Yasanın 8. maddesinde de Yönetim Kurulu toplantısına Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen özür dışında herhangi bir nedenle bir yılda üst üste üç veya toplam dört kere katılmayan üyenin, üyeliğinin kendiliğinden düşeceği kural altına alınmıştır.

Bu kurallar, yıl içinde dört kez toplantıya katılmayan ve yazılı özür bildiriminde bulunmayan üyelerin üyeliklerini tartışılır duruma getirmiştir.

4457 sayılı Yasanın 9. maddesinde, toplantıların üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılacağı, kararların katılan üyelerin çoğunluğu ile alınacağı kural altına alınmıştır. Yönetim Kurulu Yönetmeliğinin 9. maddesinde toplantı yeter sayısının en az dört olduğu ve bu durumda karar yeter sayısının üç olduğu belirtilmiştir.

Yasa ve Yönetmelikteki Yönetim Kurulu toplantılarına ve karar alma sürecine ilişkin düzenlemelere; yazılı özür sunmaksızın toplantılara katılmama, katılmadığı toplantıda alınan kararları sonradan imzalamama veya katıldığı toplantıda aldığı kararı sonradan imzalamama, toplantı yeter sayısı dört olmasına rağmen üç üye ile toplanma gibi aykırı davranışlar saptanmıştır. Başka kurum ve kuruluşları akredite etme konumundaki bir kuruluşta bu tür aykırılıkların olmaması gerekir.

C. PERSONELE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

1. Açıkta Eleman Alımı

4457 sayılı Yasanın 10. maddesinde, Genel Sekreter ile diğer personelin atamalarını yapma yetkisinin Yönetim Kuruluna ait olduğu, 20. maddesinde, Kurum personelinin iş sözleşmesi ile çalıştırılacağı kurala bağlanmıştır.

Kurum personeliyle ilgili Yönetmeliğin 7. maddesinde, Kurumda görev almak isteyenlerin İş Talep Formunu doldurmaları, sözleşmeli olarak işe alınacakların Yönetmelikte yer alan genel ve özel koşulları taşımaları ve yapılacak yazılı ve sözlü sınavda başarılı olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinde; Kurum tarafından veya başka kuruluşlarca düzenlenen ve yeterliliği Genel Sekreterce uygun görülen; akreditasyon standartları, yönetim sistemi tetkikleri, Kurumun görevleri ile ilgili diğer konulardaki eğitim programlarını izleyenler arasında düzenlenecek yazılı ve/veya sözlü sınavlarda başarılı olanların sözleşmeli personel olarak işe alınacağı belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 15. maddesinde ise "Kurumun kanuni görevleri konusunda çalışma pratiğine ve mesleki birikime sahip olduklarını belgelendirenler Sınav ve Mülakat Komisyonu tarafından sadece mülakat yapılarak işe alınabilir" kuralına yer verilmiştir.

Yönetim Kurulu kimi durumlarda bu kurallara uymamaktadır. Örneğin, Kamu Personeli Dil Sınavında yeterli puanı almayan bir adayın Yönetmelik değişik biçimde yorumlanarak ataması gerçekleştirilmiş; Kuruma personel alımı koşullarında ve sınav yönteminde işe alınma öncesinde Yönetim Kurulu kararıyla Yönetmeliğe uygun olmayan değişiklikler yapılmış; Kuruma sınavsız personel alınmıştır.

2. Harcırnhlar

Türk Akreditasyon Kurumu harcırnh işlemleri Yönetmelikle düzenlenmiştir. Yönetmelikte, Kamu için uygulanagelen kurallar yerine keyfi uygulamalara yol açabilecek düzenlemeler yapılmış olması nedeniyle;

- 2002 yılına kadar Kurum görevlilerine Başbakanlık Müsteşarının aldığı harcırnh tutarını aşan miktarlarda harcırnh ödemesinde bulunulmuş,
- Harcırnh tutarının yarısına kadar belgesiz gider karşılığı ek ödeme yapılmış,
- Konaklama dışında yiyecek bedellerinin de sınırsız olarak Kurumca ödenmesi olanağı sağlanmış,
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yapılan görevlendirmede yurt dışı harcırnh ödemesi yapılmış,
- Görev süresi gözetilmeksizin yüksek miktarda avans ödemesinde bulunulmuş,
- Damga vergisi hesaplamasında yanlışlıklar yapılmıştır.

Bütün bu olumsuzlukların önüne geçebilmek için Harcırnh ve Görev Giderleri Yönetmeliğinin, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname de göz önünde bulundurularak gözden geçirilmesinde yarar bulunmaktadır.

D. KURUM ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

1. Akreditasyon İşlemleri

Akreditasyon işlemleriyle ilgili olarak TÜRKAK tarafından, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonu Hakkında Yönetmelik ve akredite edilecek kuruluşların yetki alanlarına göre tebliğ, rehber ve prosedürler yayımlanmıştır.

TÜRKAK'a 2001 ilâ 2004 yıllarını kapsayan dönem içerisinde 82'si laboratuvar toplam 119 kuruluş akreditasyon başvurusunda bulunmuş, bunların 56'sı hakkında akreditasyon kararı verilmiştir. Kalanların işlemleri devam etmektedir. Akredite edilen kuruluşların da %57'si laboratuvar, %43'ü diğer kuruluşlardır.

Akreditasyon başkanlıklarının görevleri ve son dört yıllık dönemde yapılan akreditasyon işlemleriyle ilgili bazı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

a) Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığı

Ürün belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu TS EN 45011, muayene kuruluşlarının akreditasyonu TS EN 45004 standartları doğrultusunda yapılmaktadır.

Akreditasyon işlemleri, birimde görevli 5 personel tarafından gerçekleştirilmekte olup, yapılan başvurular ve akredite edilen kuruluş sayılarına aşağıda yer verilmiştir.

	2002	2003	2004	Toplam
Başvuru	5	7	6	18

Akredite Edilen Kuruluş	1	5	5	11
--------------------------------	----------	----------	----------	-----------

Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığına, ağırlıklı olarak muayene kuruluşları başvurmaktadır. İlgili birime 3 yılda başvuran 13 muayene kuruluşundan 10'unun, 5 ürün belgelendirme kuruluşundan 1'inin akreditasyon işlemi tamamlanmıştır.

Akredite edilmiş kuruluşların akreditasyon ölçütlerine uygunluğunda süreklilik sağlanması amacıyla gözetim denetimleri de yapılmaktadır.

Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığında belgelendirme kuruluşlarından verilen belgelerin incelemeleri de yapılmakta ve belirli koşulları taşıyan belgeler için Akredite Belge İnceleme Formu düzenlenmektedir.

b) Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığı

Her türlü kalibrasyon, analiz ve test laboratuvarlarının akreditasyonu işlemlerini yürütmekle görevlidir. Laboratuvarların akreditasyonu, "TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar" standardına göre değerlendirilmektedir.

Laboratuvar Akreditasyon Başkanlığına 2004 yılı sonuna kadar 55'i deney, 27'si kalibrasyon laboratuvarı başvurmuştur.

	2001	2002	2003	2004	Toplam
Başvuru	2	11	30	39	82
Akredite Edilen Kuruluş	-	1	11	20	32

c) Sistem Akreditasyon Başkanlığı

Sistem belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu ile görevlidir. Kalite sistem belgelendirmesi yapan belgelendirme kuruluşları TS EN 45012, çevre yönetim sistemi belgelendirmesi yapan belgelendirme kuruluşları ISO GUIDE 66 standartlarına göre denetlenerek akredite edilmektedir.

Yapılan başvurular ve alınan akreditasyon kararları aşağıda belirtilmiştir.

	2001	2002	2003	2004	Toplam
Başvuru	3	4	3	6	16
Akredite Edilen Kuruluş	-	2	2	7	11

Sistem Akreditasyon Başkanlığının, kamu ihalelerine girecek firmaların sundukları, Uluslararası Akreditasyon Forumunun karşılıklı tanıma anlaşmalarında yer alan bir akreditasyon kuruluşunca akredite edilmiş bir belgelendirme kuruluşundan verilip verilmediğini inceleme görevi de bulunmaktadır.

d) Personel Akreditasyon Başkanlığı

Personel belgelendirme kuruluşları için genel ölçütler TS EN 45013 standardı ile belirlenmiş ve bu çerçevede

iki personel belgelendirme kuruluşu akredite edilmiştir. Bu ölçütler 01.04.2003 tarihinde ISO/IEC 17024 ölçütleri ile değiştirilmiştir.

e) Akreditasyon Ücretleri

Akreditasyon başvurusunda bulunan bir kuruluşun karşılaştacağı toplam yükümlülükler şöyledir.

- Başvuru ve dosya kayıt ücreti: 150 Eurodur.
- Kapsam ücreti: Akredite edilmesi istenen konularla ilgili olarak alınan ücret olup birim başına 50 Eurodur.
- İdari hizmet bedeli: Belgelerin incelenmesi, programın belirlenmesi gibi işler için teknik sorumlunun harcadığı süre göz önünde bulundurularak hesaplanan ücret olup günlük 400 Eurodur.
- Akreditasyon denetim ücreti: Akreditasyon isteminde bulunan kuruluşta yapılan denetim ücreti olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Denetçi giderleri: Denetim ekibinin yeme-içme, konaklama ve yol giderleri için başvuruda bulunan kuruluşun ödediği ücrettir.
- Belge ücreti: Akredite olan kuruluşta verilen sertifikanın aslı ücretsiz olmakla birlikte kopyası için 30 Euro, yabancı dildeki kopyası için 50 Euro ücret alınmaktadır.
- Akreditasyon kullanım ücreti: Akredite edilen kuruluşun, akredite olduğu alan kapsamında elde ettiği yıllık brüt gelirin %1'idir.
- Gözetim denetimi ücreti: Akredite edilmiş kuruluşlara her yıl yapılması gereken gözetim denetim ücreti olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Takip denetimi ücreti: Akreditasyon ve gözetim denetimleri sırasında belirlenen uygunsuzlukların giderilip giderilmediğini belirlemek amacıyla yapılan denetim için alınan ücret olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.
- Ön denetim ücreti: Kuruluş ön denetim isterse bu iş için ödenen ücret olup denetçi başına günlük 800 Eurodur.

2. Akreditasyon İşlemlerine İlişkin Değerlendirmeler

a) Akreditasyon Başvuruları Yetersizdir.

Türk Akreditasyon Kurumuna 2001-2004 döneminde akredite olmak için başvuran kuruluş sayısı 119'dur.

Kuruma yapılan başvurular ve Kurumca alınan akreditasyon kararları her yıl artmaktaysa da, dört yılda toplam 56 akreditasyon kararı alınabilmiştir. Yoğun bir tanıtım kampanyası yanında, belge onaylayan kuruluşlarla yakın iletişime geçilerek Kurumun hizmetlerinden bilgilendirilmeleri; akreditasyon sayısının artırılması açısından etkili olacaktır.

b) Personelin Dağılımı Birimlerin İş Yüküyle Orantılı Değildir.

Sistem Akreditasyon Başkanlığında 4, Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığında 5, Laboratuvar

Akreditasyon Başkanlığında 3, Personel Akreditasyon Başkanlığında 1 personel görevlidir. Bu başkanlıklara sırasıyla 16, 18, 82 ve 3 başvuru olmuştur.

Başvuruların ağırlıklı olarak laboratuvar birimine yapılmasına karşılık, bu birimde 3 personel görevli bulunmaktadır.

Bu itibarla, akreditasyon başkanlıklarındaki personel dağılımının, iş yükü de dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

c) Yerinde Yapılan Denetimlerde Kuruluşların Uygulamalarına Ağırlık Verilmelidir.

Yerinde yapılan denetimler sonucu düzenlenen "Uygunsuzluk ve Düzeltici Faaliyet Bildirim Form"larında, daha çok belge eksikliklerine yer verilmektedir. Oysa, yerinde denetimin asıl amacı, kuruluşların uygulamalarını izleyip aksaklıkları saptayarak yol göstermektir. Bu nedenle, denetimlerde; uygunluk değerlendirme kuruluşlarının çalışma tarzları, belgelendirme süreçleri gibi uygulamaya yönelik konulara önem verilmesi yararlı olacaktır.

d) Akreditasyon Ücretleriyle İlgili Sorunlar

Kuruluşlar, denetçilerin yeme-içme, konaklama ve ulaşım giderlerini de karşılamaktadır. Kurum elemanlarının bu tür giderlerinin kuruluşlarca karşılanmasının 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14/a maddesine uygunluğu tartışmalıdır.

Denetçilere verilen ücretler, denetçinin Kurum personeli olup olmamasına, yerli ya da yabancı olmasına göre değişmektedir. Denetçiye; kurum personeli ise günlük 15 ile 30 milyon TL, Kurum dışından ise günlük 350 EURO, yabancı uyruklu ise günlük 800 EURO ücret ödenmektedir.

Yerli denetçilerin aradan geçen zamanda deneyim sahibi oldukları dikkate alınmalı ve yabancı denetçilerden olabildiğince az yararlanılması yoluna gidilmelidir.

e) Denetçilerle, Denetçi Raporlarını İnceleyenler Aynı Kişiler Olmamalıdır.

Sektör Komitesinin oluşturulma amaçlarından birisi de denetçilerin ve denetim tekniklerinin değerlendirilmesi, denetim raporlarının gözden geçirilmesi ve görüş verilmesidir. Denetim raporunun, raporu yazan Sektör Komitesi üyesince değerlendirilmesi Komitenin kuruluş amacıyla bağdaşmaz. Bu tür sakıncalı uygulamaların önlenmesi için T 401-01 doküman nolu Sektör Komitelerinin Toplantı ve Çalışma Esasları Talimatında gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

3. Belge Onaylama İşlemleri

TÜRKAK, Kamu İhale Kurumu ile Milli Savunma Bakanlığının yayımladığı yönetmelik ve direktifler çerçevesinde, belgelendirme kuruluşlarının verdikleri sertifikaları incelemekte ve geçerliklerini onaylamaktadır.

a) Kamu İhale Kurumu Tarafından Yapılan Düzenlemeler

Kamu İhale Yasasının 10. maddesinde ihaleye katılacaklardan istenecek bilgi ve belgeler arasında "ihale konusu için dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren uluslararası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar" da sayılmıştır.

Kamu İhale Kurumunca yapılan düzenlemeler, idareler tarafından istenilen belge ve sertifikaların TÜRKAK veya diğer ülkelerin akreditasyon kurumlarınca akredite edilmiş belgelendirme kuruluşları tarafından verilmesini ve ayrıca belirli durumlarda TÜRKAK'ın doğrulamasını zorunlu kılmaktadır.

b) Yabancı Belgelendirme Kuruluşları

Kamu ihalelerine girebilmek için ilgili firmalardan, akredite edilmiş belgelendirme kuruluşlarınca düzenlenen belge ve sertifikaların istenmesi, yurt dışında kayıtlı belgelendirme kuruluşlarının ülkemize yönelmelerine yol açmıştır. Bu kuruluşlar, Türkiye'deki temsilcilikleri veya kendi elemanları aracılığıyla kalite sistem belgelendirmesi veya ürün belgelendirmesi hizmeti vermeye başlamışlardır.

TÜRKAK'ın belirlemelerine göre, Ocak/2005 itibarıyla ülkemizde 71 sistem belgelendirme kuruluşu faaliyette bulunmaktadır. Bu kuruluşların 5'i yerli, 66'sı yabancı belgelendirme kuruluşu olup, 9'u TÜRKAK tarafından akredite edilmiştir.

Onay için TÜRKAK'a yapılan başvurular, bu kuruluşlarca düzenlenen belge sayısının çok fazla olduğunu göstermektedir. Yabancı kuruluşların aldığı ücretler; belgelendirmenin kapsamına ve süresine göre değiştiği gibi kuruluştan kuruluşa da değişmektedir.

Yönetim Kurulunun 2003 yılındaki bazı kararlarında; yurt dışında kayıtlı belgelendirme kuruluşlarınca verilen belgelerin akreditasyon koşullarına uygun nitelik göstermeyen çalışmalar sonucunda düzenlendiğine ilişkin bilgilerin Kuruma ulaştığı, bu bakımdan belgelendirme kuruluşlarının Türkiye'de iş birliği yaptıkları tüzel kişilerin adresi, unvanı ve belgelendirme çalışmalarında görevlendirilen tetkikçilerin isimlerinin TÜRKAK'a bildirilmesi, gerektiğinde bu temsilciliklerde incelemeler yapılması, bilgi alınmaması durumunda onay yazılarının verilmeyeceği belirtilmiştir.

c) Onaylama İşlemlerinin Yapılması

Belge onaylama işlemleri, Sistem Akreditasyon ile Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlıklarınca yerine getirilmektedir.

Akreditasyon açısından yapılan incelemede, uygunluk değerlendirme kuruluşunu akredite eden akreditasyon kuruluşunun Uluslararası Akreditasyon Forumu Karşılıklı Tanınma Antlaşmasına taraf olup olmadığına ve akreditasyonun kapsamına bakılmaktadır. Belgelendirme konusunda ise, TÜRKAK'a sunulan belgenin söz konusu kuruluşdan verilip verilmediği ve belgenin geçerlik süresi araştırılmaktadır.

d) Onaylanan Belgeler

Kamu ihalelerine girecek firmaların sundukları belgelerin incelenmesi ve onaylanması işlemleri için Kuruma yapılan başvurular ve düzenlenen form sayıları her yıl artış göstermiş olup, bu alanda son üç yıldaki gelişmelere aşağıda yer verilmiştir.

Yıl	Yapılan Başvuru	Onaylanan Belge Sayısı	Onaylanmayan Belge Sayısı
2002	1.704	1.662	42
2003	2.618	2.482	136
2004	3.296	3.195	101

Toplam	7.618	7.339	279
---------------	--------------	--------------	------------

4. Belge Onaylama İşlemlerine ve Yabancı Belgelendirme Kuruluşlarına İlişkin Değerlendirmeler

Yabancı belgelendirme kuruluşlarınca çok sayıda belge düzenlenmesi, ülkemizde uygunluk değerlendirme kuruluşlarının kurulmasına ve TÜRKAK'a akredite olmalarına engel olmaktadır. TÜRKAK kendisinden akredite olmayan bu kuruluşların belgelerini onaylayarak önemli bir gelir kaynağına sahip olmuştur. Ancak TÜRKAK, belge onaylamak için değil, akreditasyon hizmeti için kurulmuş olduğuna göre öncelikli hedef daha fazla kuruluşu akredite etmek olmalıdır.

TÜRKAK, piyasadaki tüm uygunluk değerlendirme kuruluşlarını izleyen, olabildiğince çok sayıda kuruluşu akredite etmeyi hedefleyen, etkinlik gösterdiği alanda her türlü veriye sahip bir kurum olmalıdır.

TÜRKAK Yönetim Kurulu kararlarında, yabancı belgelendirme kuruluşlarının belgelendirme hizmetlerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir. Bu saptamaya rağmen, anılan kuruluşlarca çok sayıda belge düzenlenmekte ve karşılığında önemli sayılabilecek ödemeler yapılmaktadır.

TÜRKAK Yönetim Kurulu 24.06.2003 gün ve 2003/155 sayı ile; yabancı belgelendirme kuruluşlarının alt yapısını ve işleyiş düzenini EN 45012, ISO 19011 ve diğer ilgili uluslararası standartlara uygunluğunu inceleme kararı almış, ancak bu karar çerçevesinde yapılan uygulamalar bir kaç kuruluşa yapılan ziyaretlerle sınırlı kalmıştır.

Yönetim Kurulunun bu kararının gereği yerine getirilmeli, yabancı belgelendirme kuruluşlarının nitelikleri, ortakları, belge sayıları gibi bilgiler sağlanmalıdır. Ayrıca gerekli görülen durumlarda, bu kuruluşlarca yapılan belgelendirme çalışmalarına TÜRKAK personelinin katılmasının yolları aranmalıdır.

Belgelendirme konusundaki yakınmaların önlenmesi için alınabilecek önlemlerden biri de, düzenlenen belgelerin birer örneğinin TÜRKAK'a gönderilmesinin sağlanmasıdır. Böylece uygunluk değerlendirme kuruluşları, konunun TÜRKAK tarafından izlendiğini bilecekler ve belgelendirme çalışmalarına özen göstereceklerdir.

TÜRKAK, diğer ülkelerde akredite edilmiş kuruluşların yetersiz hizmetleri söz konusu olduğunda, durumu ilgili kuruluşlarda ve Avrupa Akreditasyon Birliğinde dile getirip çözüm aramalıdır.

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarının belgelerini onaylama işlemleri, Sistem Akreditasyon Başkanlığı ve Ürün/Hizmet Akreditasyon Başkanlığındaki görevliler tarafından yerine getirilmektedir.

Bu işlemlerin iki ayrı başkanlıkça yürütülmesi, belge düzenini olumsuz yönde etkilemiştir. Akredite belge inceleme formlarının bir kısmının ekinde gerekli belgeler bulunmamakta, düzenli bir dosyalama ve arşiv sistemi olmadığından belgeler dağınık biçimde saklanmaktadır.

E. MALİ DURUMA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

1. Kurum Bütçesi

a) Genel

TÜRKAK'ın Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine göre hesap dönemi 1 Mayıs - 30 Nisandır.

Bütçenin bölümleri arasında aktarma yapma olanağı, harcamanın türüne ve tutarına göre Yönetim Kurulu veya Genel Kurul Kararı ile gerçekleştirilebilmektedir.

Kurumun muhasebesi 2001 yılından bu yana ücret karşılığı serbest muhasebeci mali müşavir tarafında tutulmaktadır.

b) Bütçenin Hazırlanması

Kurum bütçesi Yönetim Kurulunca hazırlanarak Genel Kurula sunulmaktadır. Yönetmelikte, gelir ve giderlerin maddelerine göre ayrıntılı olarak yazılması ve her bölümün gelir ve gider tahminlerinin ayrı ayrı yapılması öngörülmüştür.

2002-2004 yılları bütçeleri ayrıntılı olarak hazırlanmamış, Genel Kurulda yeterince görüşülmemiş, Yönetmelikte gösterilen bütçe sistematığına uyulmamıştır.

c) Bütçenin Uygulanması

Kurumun 2002-2004 yılları bütçe uygulamalarında kısıtlamalara uygun hareket edilmemiş, ödenekler aşılmış, harcamalar ilgili olmayan fasıllardan karşılanmıştır.

Dışarıdan hizmet satın almak suretiyle yürütülen muhasebe, Yönetmelikteki gelir ve gider hesaplarına bağlı kalmayıp ticari işletmelere özgü "Tek Düzen Hesap Planı" çerçevesinde tutulmakta, Kurumun gelir-gider çizelgesi de buna göre düzenlenmektedir.

Yönetmelik uyarınca hesap dönemi 1 Mayıs-30 Nisan olmasına rağmen, Kurumda muhasebe işlem ve kayıtları ile bütçe, gelir çizelgesi ve bilanço takvim yılı esasına göre hazırlanmaktadır. Her yılın bütçesi Mayıs ayındaki genel kurulda kabul edilerek uygulamaya konulabildiğinden yıl başından toplantı tarihine kadar olan işlemler yönünden bütçenin bir anlamı kalmamaktadır.

2. Kurumun Gelirleri

Kurum gelirleri 4457 sayılı Yasanın 21. maddesinde sayılmıştır. Gelir kalemlerinin 2002-2004 yılları gerçekleşme durumları aşağıda açıklanmıştır.

a) Akredite Kuruluşların Akreditasyon Kapsamında Elde Ettikleri Gelirlerden Alınan Paylar

Kurum, akredite ettiği kuruluşların akreditasyon kapsamındaki gelirlerinden %1'lik pay karşılığı olarak; 2003 yılında 3.362.214.426 TL, 2004 yılında ise 39.657.076.748 lira gelir elde etmiştir. Bu pay henüz Kurumun toplam gelirleri içinde önemli bir tutara ulaşmamıştır. Kuruluşların akreditasyon kapsamındaki gelirlerinin nasıl belirlenip hesaplanacağı, ödeme zamanı ve şekli, ödemede gecikme durumu gibi konulara ve ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin düzenlemeler bulunmamaktadır.

Uygulamada %1'lik payların toplanması amacıyla her yılın ilk aylarında kuruluşlara bir yazı gönderilerek, akreditasyon kapsamındaki işlerinden elde ettikleri gelirleri bildirmeleri ve bu gelirlerin %1'ini ödeyerek makbuzun bir örneğini göndermeleri istenmektedir.

%1'lik payların hesabında doğabilecek uyuşmazlıkların giderilmesi amacıyla Yönetmelikte gerekli düzenlemelerin yapılması; akreditasyon kapsamındaki gelirlerin, gerekiyorsa 3568 sayılı Serbest

Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasası kapsamında yetki sahibi meslek mensuplarınca onaylanması sağlanmalıdır.

b) Yapılan Hizmetler Karşılığı Alınan Ücretler

i. Akreditasyon Hizmetine İlişkin Ücretler

Akreditasyon hizmet ücreti, Yönetim Kurulunun 2001/46 sayılı Kararına göre belirlenmektedir. Buna göre; her başvuru ve dosya kaydı için sabit bir ücret alınmakta, akreditasyonla ilgili inceleme ve denetleme sürecinde çalıştırılacak denetçi ve uzmanların her biri için gün başına bir bedel hesaplanmaktadır.

Kurumun 2002 - 2004 yıllarında akreditasyon hizmet gelirleri aşağıdadır:

Dönemi	Gelir Tutarı (TL)
2002	78.511.116.005
2003	551.462.651.958
2004	900.018.655.107

ii. Eğitim Hizmetleri

Ücret karşılığı sunulan Kurum dışı eğitim programlarının konu, kapsam ve tarihleri her yılın başında planlanmakta ve Kurumun web sayfasında ilgililere duyurulmaktadır. Kurum dışı eğitim kapsamında, 2002 - 2004 yılları arasında 78 eğitim toplantısı düzenlenmiş, toplantılara 1.556 kişi katılmıştır.

Eğitim gelirleri yıllar itibarıyla aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Dönemi (Yıl)	Gelir Tutarı (TL)
2002	114.281.206.785
2003	133.930.047.554
2004	90.069.253.141

iii. Akredite Belge İnceleme Hizmetleri

Akredite belge inceleme hizmetleri kapsamında, 28.08.2002 günlü, 2202/105 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile; sertifika ve rapor başına 35 milyon lira alınırken, 22.08.2003 günlü, 2003/172 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile ücret 350.000.000 TL'ye yükseltilmiştir.

Aşağıdaki çizelgede Kurumun akredite belge incelemeleri karşılığı elde ettiği gelirlere yer verilmiştir.

Dönemi	Gelir Tutarı (TL)
2002	26.156.779.681
2003	339.389.180.555

2004

1.154.683.662.182

c) Diğer Gelirler

Yukarıda değinilenler dışında Kurumun 2002 ilâ 2004 yıllarında elde ettiği gelirler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

	2002	2003	2004
Yayın ve Tanıtım Faaliyet Gelirleri	1.198.086.027	932.203.393	1.064.087.081
Gelirlerin Nemalandırılması Suretiyle Sağlanan Gelirler	32.426.749.866	107.523.399.546	125.775.375.925
Bağış ve Yardımlar	25.646.442.173	-	83.360.807.000
Genel Bütçeden Sağlanan Katkı	1.105.000.000.000	1.145.000.000.000	-
Sair Gelirler	-	-	681.004.150
Karşılıklar	-	-	210.492.122

3. Kurum Harcamaları**a) Harcama Esasları**

2002-2004 yıllarında Kurum harcamaları; Personel Yönetmeliği, Alım Satım, Malzeme ve İhale Yönetmeliği, Görevlendirme, Harcırah ve Görev Giderleri Yönetmeliği ile Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde öngörülen kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Oysa, personel aylıklarının ve yollukların belirlenmesinde 13.07.2001 tarihinde yürürlüğe giren 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

b) Harcamaların Sınıflandırılması

Kurumun gelir-gider çizelgelerine göre, denetim dönemini kapsayan 2002-2004 yıllarına ait gider dökümlerine aşağıdaki çizelgede yer verilmiştir.

	2002	2003	2004
Akreditasyon, Eğitim ve Hizmet Maliyeti (*)	146.615.096.565	741.430.242.976	1.102.448.502.879
Kırtasiye ve Diğer İşletme Malzemesi	30.647.479.693	43.668.102.939	62.556.628.980
Kitap ve Diğer Yayın Maliyetleri	722.250.000	919.568.815	610.916.104
Personel Ücret ve Giderleri	652.029.017.100	522.525.633.065	565.389.244.075
Huzur Hakkı Ücret ve Giderleri	43.104.989.171	55.865.525.820	147.857.991.388
Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	76.889.049.248	167.359.445.720	299.788.446.916
Çeşitli Giderler	51.765.221.154	110.978.818.743	245.503.292.546
Vergi, Resim, Harçlar	1.706.210.551	947.215.203	1.823.744.673
Amortisman ve Tükenme Payları	21.229.181.522	15.812.874.308	37.769.738.701

Finansman ve Havale Giderleri	1.996.734.557	2.148.932.152	6.662.875.091
Kur Farkı Giderleri	933.907.764	25.643.046.563	54.088.658.665
Olağın Dışı Gider ve Zararlar	8.660.455.000	-	535.700.000
(* Akreditasyon eğitim ve hizmet maliyetleri içinde; Akreditasyon personeli ücret giderleri, seyahat giderleri, amortisman giderleri gibi giderler de yer almaktadır.)			

c) Harcamaların Gerçekleştirilme Şekli

Alım Satım, Malzeme ve İhale Yönetmeliğine göre;

- Gereksinimlerin karşılanması Yönetim Kurulu kararı veya Genel Sekreterin onayı ile Personel ve İdari-Mali İşler Müdürlüğüne yapılmakta olup Genel Sekreterin harcama yetkisi Yönetim Kurulunca saptanmaktadır (Md. 6).

- Her türlü onay belgesinde, ihale veya harcama konusu işin türü, niteliği, miktarı, öngörülen bedeli, varsa proje numarası, uygulama şekli belirtilir (Md.7).

- Satın almalar; kapalı teklif, belli istekliler arasında davet, açık teklif ve pazarlık yöntemlerine göre gerçekleştirilmektedir.

Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 25. maddesine göre kasada bulundurulacak paranın miktarı, para olarak yapılacak ödeme miktarı ile çek imzalamaya yetkili kılınacaklar, Yönetim Kurulunca belirlenir.

Kurum harcamalarında Yönetmeliklerde yer alan kurallara uyulmadığı görülmektedir.

- Konaklama, ağırlama, yeme-içme, seyahat giderleri gibi hizmet ağırlıklı harcamalar öncesinde gerekli onaylar alınmamaktadır. Muhasebe belgelerinden, harcamanın dayanağı anlaşılammaktadır.

- Bazı ödemelerle ilgili tediye fişlerinin düzenlenmediği, ödeme fişlerinin Genel Sekreter veya yetkilendirdiği kişiler tarafından görülüp imzalanmadığı belirlenmiştir. Tediye belgeleriyle, ilgili yönetmeliklerde öngörülmemesine rağmen, çalışanlara aylıklarından kesilmek üzere gerçekleştirmelerin çok üzerinde harcırah avansı verilmektedir.

- Yönetim Kurulu, kasada bulundurulacak paranın tutarını belirlememiştir.

- Kurumun muhasebesinde harcamaların yanlış gider kalemleri ile ilişkilendirilebildiği görülmektedir. Örneklenecek olursa, bir akreditasyon denetimi ile ilgili olarak yapılan harcama, "akreditasyon tetkik gideri" yerine "genel yönetim gideri olarak", ikram edilmek üzere satın alınan tüketim mallarıyla ilgili harcamalar "temsil gideri" yerine "genel yönetim gideri" olarak muhasebeleştirilmektedir. Bu durum Kurum kaynaklarının nerelerde ve hangi amaçla harcandığı ve Yönetim Kurulunca kabul edilen bütçe kısıtlılıkları altında hareket edilip edilmediğinin saptanmasını güçleştirmektedir.

Kurum harcamalarında tasarrufun sağlanması amacıyla harcama öncesi onay belgelerinin kapsamlı bir şekilde düzenlenmesi, tediye belgelerinin yetkililerce görülüp imzalanması, muhasebe sistematığının ilgili gider/harcama kalemiyle ilişkilendirilmesi, kasada Kurum gereksinmelerinin ötesinde para bulundurulmaması gerekmektedir.

d) Seyahat Giderleri

Seyahat giderleri hesabında, daha çok yurt dışı seyahatlerle bağlantılı ulaşım, otel, yeme-içme vb. giderler yer almakta; yolluk giderleri hesabında ise personele ödenen gündelik tutarlarına yer verilmektedir. Kurumun, 2002-2004 yılları yardımcı defter kayıtlarında söz konusu harcama tutarları aşağıdaki gibi hesaplanmış ve gelir-gider çizelgelerine aktarılmıştır.

Yıl	Seyahat Giderleri	Yolluklar	Toplam
2002	20.388.988.412	4.021.236.263	24.410.224.675
2003	68.261.846.541	21.746.545.301	90.008.391.842
2004	148.887.202.046	27.131.277.511	176.018.429.557

Seyahat ve yolluk harcamalarının birbirleriyle karıştırıldığı ve yurt dışı yolluklarının bir kısmının seyahat giderleri hesabında muhasebeleştirildiği saptanmıştır.

Aşağıdaki çizelgede yurt dışı görev olurlarında yer alan ve son üç yılda Yönetim Kurulu üyeleri, TÜRKAK bünyesinde görevli personel ile sektör komitelerinde yer alan uzmanların Kurum bütçesinden karşılanan yurt dışı seyahatleriyle ilgili özet bilgilere yer verilmiştir.

Yıl	Yurt Dışı Görev Sayısı	Görev Süresi (Gün)
2002	14	127
2003	29	199
2004	57	355

e) Temsil Giderleri

TÜRKAK'ın 2002, 2003 ve 2004 yılları bütçeleri ayrıntılı olarak hazırlanmamıştır. Bu nedenle genellikle diğer harcama kalemlerinde de olduğu gibi, Kurum İdaresine "temsil harcamaları" adı altında ayrılan bir bütçe ödeneği bulunmamaktadır.

Kurum kayıtlarına bakıldığında 2002 ilâ 2004 yıllarında temsil harcaması kapsamında değerlendirilebilecek çok sayıda harcamanın değişik gider kalemleriyle ilişkilendirildiği görülmektedir.

Bu bağlamda, temsil gideri kapsamında Kurum tarafından gerçekleştirilen harcamalar Genel Yönetim Giderlerinin alt hesabı olan; Kırtasiye ve Tüketim Malzemeleri Hesabına (770.01.01), Misafir Ağırlama Giderleri Hesabına (770.05.03.02), Temsil Giderleri Hesabına (770.05.03.07), Genel Kurul, Yönetim Kurulu Giderleri Hesabına kaydedilmiştir.

Kurumun yardımcı defter dökümlerinden, yukarıda değinilen hesapların yıllar itibarıyla tutarları aşağıdadır.

	2002	2003	2004

Kirtasiye ve Tüketim Malzemesi Gideri	28.708.755.919	33.071.840.900	56.015.437.233
Misafir Ağırlama Giderleri Hesabı	1.758.370.151	769.957.626	2.683.122.884
Temsil Giderleri Hesabı	191.186.441	2.430.652.893	5.945.543.712
Genel Kurul, Yönetim Kurulu Giderleri	3.729.692.818	2.186.548.305	1.465.042.372

4. Yabancı Uzman ve Denetçilere Yapılan Ödemelerin Vergilendirilmesi Konusu

Akreditasyon denetimine katılan yabancı uzman Türkiye'deki görevini tamamladıktan sonra günlük çalışma ücretini ve giderlerini yabancı para cinsinden TÜRKAK'a bildirmekte ve buna göre ödeme gerçekleştirilmektedir.

Yabancı uzmanlara 2002 yılında yapılan ödemelerin bir kısmı gelir vergisi ve fon kesintisine tâbi tutulurken, 2003 yılından itibaren bu türden vergi kesintileri yapılmamıştır.

Gelir Vergisi Yasasına göre dar mükellef olarak tanımlanan ve Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler (Md. 6). Dar mükellefiyete tâbi kişilerce serbest meslek faaliyetinin Türkiye'de yapılması veya değerlendirilmesi durumunda kazanç Türkiye'de elde edilmiş olmaktadır (Md. 7).

Bu kurallar nedeniyle, yabancı uzmanların serbest meslek dolayısıyla elde ettikleri kazançların vergiye tâbi bir kazanç olduğu görülmektedir.

TÜRKAK'ın akreditasyon işlerinin yürütülmesi sırasında çalıştırdığı yabancı denetici/uzmanlara yapılan ödemelerin vergilendirilmesinde dikkate alınması gereken bir diğer öge ikili vergi anlaşmalarıdır.

Kurum tarafından akreditasyon incelemelerinde çalıştırılan yabancı uzmanlara özellikle 2003 ve 2004 yıllarında yapılan ödemeler üzerinden gelir vergisi kesintisi yapılmaması konusunun incelenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bundan sonra yapılacak bu türden ödemelerde yukarıda değinilen vergileme ilkelerinin göz önünde bulundurulması ve Maliye Bakanlığının görüşünün alınması uygun olacaktır.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK); 27.10.1999 günlü, 4457 sayılı Yasayla kurulmuştur. Merkezi Ankara'da olmak üzere Başbakanlıkla ilgili, özel hukuk kurallarına tâbi, tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip bir kurum olarak kurulan TÜRKAK, 15.05.2000 tarihinde ilk Genel Kurulunu yaparak Yönetim ve Denetim kurullarını oluşturmuştur. Kurum, 27.11.2002 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ilgili kuruluşu durumuna getirilmiştir.

Taşra örgütü bulunmayan Kurumda, Genel Sekretere bağlı 4 ana hizmet birimi ile 4 yardımcı hizmet birimi bulunmaktadır. Yasada yer alan "Şikayet ve İtirazları Değerlendirme Kurulu" ile "Hukuk Müşavirliği" ve Yönetim Kurulu kararıyla kurulması öngörülen Akreditasyon İstişare Kurulu çalışmaya başlamamıştır.

Kurum çalışmalarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi için teknik destek vermek üzere 3 konuda "sektör komitesi" kurulmuştur.

Kurumun ana görevleri; Ürün/Hizmet, Laboratuvar, Sistem ve Personel Akreditasyon başkanlıklarınca yürütülmektedir.

Akreditasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesinde çeşitli standartlar esas alınmakta ve TÜRKAK; akreditasyon için belirlenmiş temel ve özel koşullara uygunluk sağladığı yapılan denetimlerde saptanan, akreditasyon sisteminin gerektirdiği diğer önlemleri alan uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmektedir.

Kurum, akreditasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesinde "Denetçi, Teknik Uzman Havuzu" na kayıtlı uzman kişilerden yararlanmaktadır.

Kurum, denetçi ve teknik uzman adayları yanında, istekli özel sektör kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının personeline de eğitim vermektedir.

2002-2004 yıllarında denetçi eğitimlerine 241, Kurum dışı eğitimlere 1556 kişi katılmış; hizmet içi eğitim kapsamında da 154 katılımcıya eğitim verilmiştir.

Kurum tarafından verilen hizmetlerden birisi de belge inceleme ve onaylama işidir. Kamu kurum ve kuruluşlarına sunulan akredite yönetim sistemi belgelerinin gerçek ve akredite bir belge olup olmadığı TÜRKAK tarafından incelenmekte ve uygun olduğu belirlenen belgeler onaylanmaktadır.

Kurumun bilanço büyüklüğü 2002 yılında 680,7 milyar lira iken 2004 yılında 1.131 milyar TL ye yükselmiş, aktifin büyük bir kısmı dönen varlıklardan oluşmuştur. Pasifteki en büyük ağırlık öz kaynaklara ait olup, geçmiş yıllar gelir-gider fazlalarının öz kaynaklara eklenmesi bu hesabın büyümesini sağlayan temel etken olmaktadır.

2002 yılını 346,9 milyar TL, 2003 yılını 594,9 milyar TL net gelirle kapatan Kurum 2004 yılında 131,9 milyar TL zarar etmiştir.

Kurum, Genel Bütçe yardımı olarak 2002'de 1.105 milyar TL, 2003'de 1.145 milyar TL almış, 2004 yılında Genel Bütçeden yardım alınmamıştır.

Genel Kurulda kamu sektörü temsilcilerinin çoğunlukta olması çeşitli uluslararası kuruluşlarca eleştiri konusu yapılmakta ve TÜRKAK'ın EA MLA'ya (Avrupa Akreditasyon Birliği - Karşılıklı Tanıma Anlaşması) katılımını engelleyen önemli etmenlerden birisi olarak gösterilmektedir.

Yasada, akreditasyon konusunda yetkili tek kuruluşun TÜRKAK olması öngörülmüş ancak, yabancı belgelendirme kuruluşlarının faaliyetleri, TÜRKAK'ın çalışmalarının istenen düzeylere gelmesini engellemiştir.

TÜRKAK'ın yapmış olduğu akreditasyon sayısı yıllar itibarıyla artmakta birlikte yeterli değildir. Bugüne kadar toplam 56 akreditasyon gerçekleştiren Kurum, akreditasyondan çok belge onaylama kuruluşu durumuna gelmiştir.

Akredite edilen kuruluşlardan alınan %1'lik paylar çok düşük düzeylerde kalmakta, belge onaylama ücretleri en önemli gelir kalemini oluşturmaktadır. Belge onayı gelirleri, 2004 yılı toplam gelirin %48'ini oluşturmuştur.

Kurumun tüm gelir ve giderleri ayrıntılı olarak irdelendiğinde; akreditasyon gelirlerinin fazla olmadığı, bu gelirler artırılmadığı sürece gelirlerin giderleri karşılayamayacağı ve bütçenin açık vereceği, bunlara bağlı olarak yeniden Genel Bütçe yardımına gereksinim duyulacağı ortaya çıkmaktadır.

Kurumun 2002-2004 yılları eylem ve işlemlerinin araştırılıp denetlenmesiyle ilgili olarak;

1. ISO 17011 Standardı da dikkate alınarak 4457 sayılı Yasada yer alan, karar organlarının oluşumu ve çalışmalarıyla ilgili kuralların yeniden düzenlenmesi,

2. "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonunu Gerçekleştiren Kuruluşlar İçin Genel Şartlar" standardında yer alan koşulların yerine getirilerek TÜRKAK'ın EA MLA'ya alınmasını sağlayacak çalışmalara yoğun bir şekilde devam edilmesi,
3. TÜRKAK'ın verdiği belgelerin uluslararası alanda geçerli olabilmesi için, Avrupa Akreditasyon Birliği ile çok taraflı tanıma anlaşmasının imzalanması çalışmalarına hız verilmesi; bu konuda Avrupa Komisyonunun MEDA programı içinde TÜRKAK'ın MLA'ya hazırlanmasına ilişkin proje gereklerinin yerine getirilmesi için çaba gösterilmesi,
4. Yönetim Kurulunca, yorum yoluyla yönetmeliklere aykırı kararlar alınması uygulamasına son verilmesi,
5. 4457 sayılı Yasada yapılacak değişiklikler sırasında, Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri arasında bulunan yönetmelikleri karara bağlama yetkisinin Genel Kurulun görev ve yetkileri arasına alınması,
6. Harcırah giderlerinin, akredite edilen kuruluşlarca karşılanması uygulamasından vazgeçilmesi; 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname dikkate alınarak yeni bir "Görevlendirme, Harcırah ve Görev Giderleri Yönetmeliği" hazırlanması,
7. Akreditasyon başkanlıklarındaki personelin, birimlerin iş yükleri dikkate alınarak dağıtımının yapılması,
8. Akreditasyon veya denetimde görev alarak rapor düzenleyen denetçilerle, bu raporları inceleyenlerin aynı kişiler olmamasına dikkat edilmesi,
9. Yabancı belgelendirme kuruluşlarınca ülkemizde verilen belgelerin ve dayanaklarının istenerek Kurumda sağlıklı bir arşiv oluşturulması ve bu kuruluşların yakından izlenmesi,
10. Yabancı belgelendirme kuruluşlarından kaynaklanan sorunların gerek yurt içi gerekse yurt dışı kuruluşlarda gündeme getirilmesi ve sorunların en aza indirilmesi için çaba gösterilmesi,
11. Kurum bütçesinin hazırlanması ve uygulanmasında Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uyulması; tüm hesap ve işlemlerin, izleme, kıyaslama ve irdelemeyi sağlayacak biçimde tutulması,
12. Akredite edilen kuruluşlardan alınan % 1'lik payların sağlıklı olarak hesaplanması, izlenmesi ve toplanması amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılması,
13. Harcama öncesi onay belgelerinin kapsamlı bir şekilde düzenlenmesi, ödeme belgelerinin yetkili kişilerce görülüp imzalanması; muhasebe sisteminin mutlaka ilgili olduğu gider/harcama kalemiyle ilişkilendirilmesi,
14. Temsil-ağırlama giderlerindeki, Bütçe yasaları ve Başbakanlık genelgelerine aykırı uygulamaların durdurulması,
15. Yabancı uzman ve denetçilere yapılan ödemelerden vergi kesilmemesi konusunun Maliye Bakanlığınca değerlendirilip incelenmesi,
16. Raporun bir örneğinin, 01.04.1981 günlü, 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Yasanın 6. maddesi uyarınca Başbakanlığa gönderilmesi

gerektiği sonucuna varılmıştır.